

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

TILBAKEMELDING FRÅ KOMMUNEBESØK I TIME KOMMUNE 28. NOVEMBER 2000

INNLEIING

Statens utdanningskontor i Rogaland var på kontakt- og tilsynsbesøk i Time kommune 28. november 2000. Utdanningskontoret sitt føremål med slike besøk er å fremja dialog og kontakt og å få konkret kunnskap om situasjonen i kommunen. Med utgangspunkt i ny opplæringslov og arbeidet med innføringa av L97, vart det fokusert på kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering, og særleg på utviklingstiltak knytte til ungdomssteget. Skoleetaten i kommunen planla detaljane i programmet saman med utdanningskontoret og sende inn utfyllande dokument før besøket.

Kommunebesøket starta på Frøyland skule der skolesjef Åse Skoland ønskte velkomen og gjorde kort greie for at ein i Time kommune ser skole og barnehage i ein naturleg samanheng, at ein satsar på tverretatleg arbeid og heilskaplege opplegg og at ein så langt råd er legg pedagogisk tenking til grunn for den rehabiliteringa av skolebygg som er i gang i kommunen, mellom anna på Frøyland. Det var dernest lagt opp til orientering om liv og verksemd på barneskolen ved rektor Ørjan Daltveit, om rehabilitering av skolebygga med elevbehov i fokus, om samarbeid mellom skolen og foreldra, om IKT-satsinga og om pedagogisk utviklingsarbeid på dei ulike trinna på skolen. Vi flytta oss så til ungdomsskolen der rektor Jens Nesse og lærarar orienterte mellom anna om prosjektarbeid, nye organiseringsformer og ulike utviklingsarbeid. I denne delen av besøket var det elevrepresentantar til stades som kunne gi sine vurderingar av arbeid og utvikling på ungdomsskolen.

Under besøket ved dei to skolane på Frøyland deltok rektorane Ørjan Daltveit og Jens Nesse, undervisningsinspektørane Jens Kåre Skjæveland og Henning Ødegaard, lærar Inger Johanne Rørheim og rådgivar Jane Christiansen. På ungdomsskolen deltok også elevrepresentantane Kristine Larsson og Leif Magne Grastveit. Dessutan deltok frå kommunen si side: leiar i hovudutvalet for undervisning Arvid Søyland, skolesjef Åse Skoland, skoleinspektør Knut Aalgaard og PP-leiar Leif Strand.

Andre del av kommunebesøket var lagt til rådhuset der utdanningskontoret sine representantar hadde samtalar med ordførar Arnfinn Vigrestad, rådmann Kjell Arvid Berland, hovudutvalsleiar Arvid Søyland samt skolesjef Åse Skoland og skoleinspektør Knut Aalgaard. Rektor og undervisningsinspektør ved Time ungdomsskole Astor Håland og Olaug Bekkeheien var med på ein del av dette møtet og orienterte om utviklingsprosessen på sin skole.

Frå utdanningskontoret deltok utdanningsdirektør Sigmund Sunnanå, rådgivar Audun Gjerde og førstekonsulent Siri Malmstrøm.

Rapporten er skriven med utgangspunkt i kommunebesøket, innsende dokument og annan kontakt mellom utdanningskontoret og Time kommune.

KVALITETSUTVIKLING OG KVALITETSVURDERING

Utviklingsarbeid

Time kommune står fram som utviklingsorientert, og er medviten om at det må arbeidast på mange arenaer og område når ein ønskjer å endra praksis i klasserommet. Det vert satsa på fleire felt for å skape utvikling. Det går fram at kommunen sitt budsjett for kompetanseheving i grunnskolen i år 2000 er på i alt 1.030 000 kroner (inkludert dei vel 515.000 som er tildelt gjennom utdanningskontoret til ulike område).

Kommunen utarbeider strategiplanar for skoleetaten og desse ligg som ei rettesnor for skolane sine årlege verksemdplanar. Skolesjefen gjorde greie for at det nå skal utarbeidast både ny *Skulebruksplan* og ny *Strategiplan* for skoleetaten i Time. Dei tidlegare planane er utarbeidde med bakgrunn i ein del "gamalt tankegods". Etter ei tids praktisk røynsle med grunnskolereform, nye læreplanar m.v. har ein nå grunnlag for planar for ein funksjonell skole der mellom anna uteområda har ein sentral plass. Ein har også planar for årlege vurderingar av strategiplanen, og om å trekkja med elevar, foreldre, politikarar og tillitsvalde frå lærarorganisasjonane i dette arbeidet.

IKT

IKT er eit av satsingsområda i Time. Skolane er tilkopla internett og har eigne heimesider. På Frøyland skole er alle rom kopla til lokalt nettverk og ein har tilgang på skrivarar og internett. Skolen har det som ei av sine målsetjingar å syte for at elevane får bruke IT-verktøyet jamt, som eit pedagogisk reiskap. Ved Frøyland ungdomsskole har ein etablert eit populært tiltak med *Internett*-kafe kvar veke. Også her er romma kopla til internt nettverk, men kommunen har ennå ikkje etablert nettverk mellom skolane eller mellom rådhuset og skolane. Dei fleste elevmaskinane er samla på eigne datarom, men planen er å få maskinar i elevane sine arbeidsrom. Det er også planen at skolebiblioteket ved Frøyland ungdomsskole skal leggjast på data med det første.

Skole/heim samarbeid

Det går fram at ein på Frøyland barneskule har lukkast særleg godt i å få til eit nært samarbeid mellom skole og heim. FAU er svært aktivt, dugnadsanda er levande, og det er FAU som på dugnad har sørgja for å trekkje kablar inn til skolen og frå rom til rom inne i bygningane. Det går like eins fram at foreldra har vore aktive medspelarar i utvikling og opparbeiding av nærområda – særleg prosjekta i tilknyting til Frøylandsvatnet der skolen mellom anna har søkt om og fått tippemidlar og der lokalt næringsliv har skote in midlar til kanoar med utstyr.

Det er kommunen si vurdering at ein ved alle barneskolane har lukkast med å få engasjement og aktivitet i FAU, men at engasjementet minkar på ungdomsskolane. Det kan sjå ut til at foreldra tar ut energien i FAU og at det derfor blir lite att til arbeidet i samarbeidsutvala. Ein har ikkje lukkast i å få til same engasjementet og aktivitet i samarbeidsutvala ved skolane. Kommunen har bestemt at det skal satsast på å få aktivitet inn i samarbeidsutvala.

Tilpassa opplæring, spesialundervisning og PPT

Skoleetaten vurderer sjølv kommunen sin plan for ”Opplæringstiltak for barn, unge og vaksne med særskilte behov” frå 1997 som uaktuell nå. Det går fram at dette arbeidet er under fullstendig omlegging. Prinsippet om tilpassa opplæring for alle og enkeltvedtak om spesialundervisning som tillegg for dei få, ligg til grunn for den nye tenkinga. Frå Frøyland skule blei det orientert om positive erfaringar med ein ”kursmodell” som har gitt høve til ekstra oppfølging av mange elevar, og om alternative arbeidsmåtar i førebyggingsarbeidet der skolen samarbeider med barnevernet og dreg nytte av mellom anna kommunal barnevernspedagog i sitt arbeid. Ein legg i det heile stor vekt på å utvikle eit godt oppvekstmiljø i Time. Det går mellom anna fram at det i alle krinsane er etablert fredagstilbod for ungdom, alle skolar og barnehagar har ressurs-team og det er sett i gang ordning med *Natteravnar* på Bryne og på Lye, etter initiativ frå kommunen.

PP-leiar orienterte om utviklinga som mellom anna viser at talet på enkeltvedtak om spesialundervisning i Time er redusert frå 180 til 80-90 pr. år. Leif Strand orienterte vidare om at PP-tenesta i Time har lidd under vakansar og underbemanning, og har derfor ikkje fått høve til å røyne verknaden av dei statlege stillingstilskota til PP-tenesta.

Kompetanseutvikling / leiarutvikling

Skolane følgjer kommunen sin samla kompetansehevingsplan, men har også eigne kompetansehevingsplanar. Kommunen legg opp til felles, kommunale inspirasjonsdagar, og har til dømes hatt ein kursdag med lærarar frå Navestadskolen. Sist haust gjennomførte etaten ein studietur over 4 dagar for alle rektorane, inspektørane, styrarane og pedagogane på skolekontoret. Etaten har også delteke i fylkesmannen sin studietur for barnehagesektoren, til Stockholm. Elles gjennomfører kommunen leiingsprogrammet ”Ledelse mot år 2000” saman med Gjesdal og Forsand, planlagt koordinert med Samtakprogrammet, og driv utviklingsarbeid saman med nabokommunane i nettverk. Det blir lagt vekt på utvikling av nye arbeidsformer, tema- og prosjektarbeid. Alle ungdomsskolane har inngått partnerskapsavtalar. Frøyland ungdomsskule og Lye ungdomsskule er med på utdanningskontoret sitt prosjekt ”delt rådgivingsteneste.” Frøyland ungdomsskule er dessutan med i prosjekt ”ekstern deltaking i skolevurdering”.

Vidare har kommunen lagt opp til kompetanseutvikling gjennom permisjons- og hospiteringsordningar, men må vedgå at her har ein ennå ikkje lukkast. Det viser seg vanskeleg å gjennomføre hospiteringa i praksis, og ein endar lettare opp med besøk på andre skolar. Det går elles fram at kompetanseutviklingstiltaka er gjennomførte i tråd med innsende planar. Etter utdanningsdirektøren si vurdering blir det arbeidd godt med kvalitetsutvikling i skolen i Time. Kommunen fokuserer på viktige område i ny læreplan.

Skolesjefen kritiserte dei regionale statsorgana (fylkesmannen og utdanningskontoret) for ikkje å tenkje heilskapleg slik kommunane gjer, når det gjeld barnehage og skole. Ho peikte her mellom anna på at fylkesmannen arrangerer nettverkssamlingar for barnehageleiarane i kommunane medan utdanningsdirektøren legg til rette for nettverksamlingar for skoleleiarar. Utdanningsdirektøren merka seg kritikken og vil drøfte problemstillinga med fylkesmannen.

Skolevurdering

Det går fram at skoleetaten og kvar enkelt skole lagar sine strategiplanar og verksemdplanar, og har lagt inn vurderingselement ved oppsummeringa av planane i årsrapportane. Skolane er komne ulikt når det gjeld systematisk skolevurdering, men det er etter kvart gode rutinar for vurdering på alle nivå i skoleetaten. Det går fram at ein har god kompetanse på å nytte

rettleiing som metode; både i kollegarettleiing, rettleiing av elevar og foreldrerettleiing. Utdanningsdirektøren ser positivt på at kommunen har planar om å trekkje elevar, føresette, politikarar og arbeidstakarrepresentantar inn i vurderinga av til dømes dei strategiske planane. Planane om årvisse trivselsundersøkingar blant elevane gir også eit godt grunnlag for vurderinga av skolen.

Vi opplevde at elevrepresentantane som tok del i møtet på ungdomsskolen, var generelt positiv til skolen, men kanskje særleg til at det blei tatt i bruk nye arbeidsformer med større valfridom for elevane og høve til fleksitidsordningar.

Vi har merkt oss at skolesjefen i si oppsummering av skolane sine årsrapportar for 1999 for politikarane i hovudutvalet, vurderer utviklinga i skolane i Time som svært positiv, og at ho konstaterer at skolane er sjølvkritiske i vurderingane og systematiske i arbeidet for å nå måla i læreplan, strategiplanar og verksemdplanar.

Musikk- og kulturskoletilbodet

Kommunen har i dag ei dekking på om lag 20 %, og operer med venteliste der det står 90 – 100 barn. Det går fram at musikk- og kulturskolen har tilbod innanfor musikk og kunstfag, og innanfor dans og drama som eit prøveprosjekt. Det er ikkje utarbeidd eigen plan for musikk og kulturskolen.

Skolebesøk

Ein vesentleg del av besøket i Time kommune var, etter avtale mellom kommunen og utdanningskontoret, lagt til skolane på Frøyland. (Vi viser til det som er skrive i innleiinga og under *skole/heim-samarbeidet*). Vi fekk generell orientering om skolane og om utviklingsarbeid og prosjekt dei har i gang eller under utvikling. Vi blei mellom anna gjort kjende med at Frøyland skule opererer med andre delingsmodellar for 1. klasse enn for til dømes 2. klasse. Ein baserer seg på at det ikkje føregår skriftleg opplæring på 1. klassetrinn. Utdanningsdirektøren fann grunn til å vise til § 2-5 i opplæringslova og om foreldra sine rettar på dette området. Skolen gjorde her greie for at dei hadde ein god og open dialog med foreldra til 1. klassingane, at foreldra var klar over rettane sine og at dei ville få rettane oppfylte når og dersom dei kravde det. Rektor peikte på at skolen opplever å ha betre overgang frå barnehagen til 1. klasse på skolen enn ein har frå 1. klasse til 2. klasse, og at dette heng saman med at særregelen i § 8-4 i opplæringslova om ekstra pedagog når det over 18 elevar i klassen, berre gjeld 1. klasse. Ein har bemanningsmessig fått til ein god kombinasjon av lærarar og førskolelærarar i 1. klasse og ein har lagt opp arbeidet etter tematenking (inspirert av Navestad-skolen og Bifrost-skolen). Frøyland skole framhever det som positivt at om lag 1/3 av lærarane er menn. Dette gjer at ein frå 3. til 7. klasse kan ha mannlege klassestyrarar på kvart steg. Vi fekk elles sjå 5. klasse sitt prosjektarbeid "Ferieplaneten", fekk høyre om 7. klasse sitt arbeid "Boka om meg sjølv" og om arbeidet med uteområda; kanoprojektet, Tarzanløypa, dinosaur-modelleringa m.v. På ungdomsskolen fekk vi orientering om forsøk med nye arbeidsformer på 8. klassetrinn, der elevane arbeider etter vekeplaner og ein har brote med den vanlege klasseorganiseringa. Vi fekk også høyre om den særordninga skolen har laga innafor "eleven sitt val" og om tradisjonen med å setje opp ein eigen kabaret-forestilling der alle elevane tar del på ein eller annan måte.

ØKONOMI OG FORVALTNING

Rådmannen gjorde greie for utviklinga av økonomi- og ressursituasjonen for grunnskolen i Time, etter at kommunestyret i sak 29/96 vedtok at ressursinnsatsen skulle opp på same nivå som i nabokommunane. Han slo fast at målet i kroner og øre var nådd i 1998/99, mellom anna fordi gjennomsnittsløna for lærarane i Time kommune er høgare enn i nabokommunane, skyssutgiftene er større og Time betalar meir for elevar plassert i andre kommunar. Ordføraren la til at han ikkje var i tvil om at skolen brukte ressursane effektivt og at auka ressursmengd til skolen har gitt ein betre skole i Time. Han meinte like eins at kommunen må følgje utviklinga innanfor skolen, og gjere dei endringane som trengst for å gi rom for den nye pedagogikken.

Utdanningsdirektøren stadfesta den positive utviklinga med omsyn til ressursituasjonen i Time-skolen. Kommunaløkonomisk statistikk viser at utdanningssektoren har tatt ein jamt aukande del av kommunen sine netto driftsutgifter frå 1996 til 1999. Statistikken viser også at driftsutgifter pr. elev og lønnskostnader pr. elev i Time (som i 1996 låg under Hå og Klepp) i 1998 ligg over begge desse kommunane. Også når det gjeld timeressursar til skolen viser statistikken positiv utvikling. GSI-tala for 2000/2001 viser at Time ligg over Hå og Klepp i prosentvis tillegg til minstetimetallet når det gjeld timar til tilpassa opplæring, og likt med Klepp og over Hå når det gjeld timar til spesialundervisning. Time ligg likevel under gjennomsnittet for kommunane i landet og i Rogaland.

Skoleanlegg

Rådmannen gjekk også gjennom økonomiplanen 2001 – 2004 og gjorde greie for at kommunen legg opp til store investeringar i skoleanlegga dei næraste åra. Totalt skal det investerast om lag 105 millionar kroner i nybygg og rehabilitering av gamle skolebygg. Dei største investeringane skal skje på Time ungdomsskule der det vil gå med heile 55 millionar til nødvendig utbygging og ombygging. Rektor og inspektør ved Time ungdomsskule orienterte om prosessen i planlegginga av den ”nye” skolen. Det gjekk fram at kommunen som del av prosessen har vore på studietur til progressive og framtidsretta skolar både i Danmark, Sverige og Noreg. Kommunen vurderer det som vesentleg at både arkitekt, rådmann, teknisk etat og skoleleiinga på kommunenivå saman med leiinga av skolen tok del i denne studieturen, mellom anna for at dei skal ha same omgrepsforståing når eiga planlegging blir sett i gang.

Hovudutvalsleiaren slo fast at skolestrukturen i Time kommune ligg fast, sjølv om det kostar, men at ein nå må utarbeide ein ny skolebruksplan, mellom anna for å møte elevtalsauken. Han sa seg nøgd med at ressursauken til skolen var gjennomført og at skolane og barnehagane er effektivt drivne. Sjølvstyrte skolar er ein vitamininnsprøyting for skolane, meinte han, og la til at også tilsettingsprosessane har skjedd på den enkelte skolen dei siste åra.

Det blei samstundes gjort greie for at kommunen sidan 1996 har motteke om lag 21 millionar frå staten i samband med tilrettelegging for 6-åringane, men at kommunen har brukt atskillig meir enn dette.

UTVIKLINGSOMRÅDE FOR KOMMUNEN

Kommunen har ei utfordring i å utarbeide ny skolebruksplan, vaksenopplæringsplan samt eventuell ny plan for barn, unge og vaksne med særskilde behov.

Kommunen har også ei stor oppgåve framføre seg med å byggje ut og rehabiliterer fleire av skolane og leggje dei til rette for ny pedagogikk og nye arbeidsformer. Utdanningsdirektøren er imponert over det grundige førearbeidet som er lagt ned i prosessen for å skape ein ”ny” Time ungdomsskole. Vi merkte oss mellom anna at ein her ikkje lengre snakka om klasserom, men om elevareal, og at elevkantine var ein sjølvstendig ting. Vi merkte oss vidare at kommunen er open for å vurdere om elevtalsveksten til dømes i Frøyland/Orstad-området kan løysast ved interkommunalt samarbeid. Det er utdanningsdirektøren sitt syn at det er fornuftig og framtidsretta å vurdere slike løysningar.

Kommunen manglar eigen vaksenopplæringsplan. Utdanningsdirektøren minner om at kommunane er lovpålagde å ha ein plan for vaksenopplæring, anten som eigen plan eller som del av anna planverk. Vi registrerer at slik plan vil bli utarbeidd i Time med det første.

Kommunen har framleis ei utfordring i å få til gode hospiteringsordningar i samband med kompetanseutviklingsplanar for dei tilsette i skolen. Det er også viktig for kommunen å få tilsett kompetent personale i dei vakante stillingane ved PPT-kontoret.

Vi minner kommunen om rettane foreldra har etter opplæringslova § 2-5, fjerde ledd, og om at det er kommunen si oppgåve å informere om desse rettane og sjå til at dei blir ivaretekne. Dialogen med foreldra er sjølvstendig svært vesentleg her.

AVSLUTTANDE MERKNADER

Utdanningskontoret fekk godt innsyn i utviklinga i skolesektoren gjennom kontaktbesøket i Time kommune. Opplegget og gjennomføringa av besøket gav nyttig og god informasjon og gav høve til interessante samtalar. Statens utdanningskontor takkar Time kommune og dei to skolane på Frøyland for eit verdfullt og interessant kontaktmøte. Vi ønskjer lukke til med det vidare arbeidet med utviklinga av skolen.

Stavanger 22.02.01

Sigmund Sunnanå
utdanningsdirektør

Audun Gjerde